

Zaaknummer : 1168135
Team :
Portefeuillehouder : A.H.A. Grummel/Werkgroep Samen besturen
Openbaarheid : Actief openbaar

ONDERWERP

Een Heemsteeds burgerberaad als kans voor de energietransitie of afvalinzameling

SAMENVATTING

De werkgroep Samen Besturen, ontstaan vanuit de Quick Scan Lokale Democratie, ziet een burgerberaad als kans voor Heemstede om met de kennis, ervaring en inzichten van inwoners de energietransitie te versnellen of tot een andere manier van afvalinzameling te komen. De werkgroep heeft beide onderwerpen uitgewerkt en vraagt hierop nu een zienswijze aan de commissie Samenleving, waarna het voorstel in de raad geagendeerd kan worden voor besluitvorming.

JURIDISCH EN BELEIDSKADER

- Begroting 2023
- Uitvoeringsprogramma college
- Participatiebeleid

BESLUIT B&W

1. De voorgestelde vraagstellingen en kaders bij de onderwerpen energietransitie en afvalinzameling voor te leggen aan de commissie Samenleving om haar zienswijze kenbaar te maken en een voorkeur voor één van de onderwerpen aan te geven (B-stuk);
2. De werkgroep Samen besturen te vragen de zienswijze van de commissie Samenleving te verwerken in een voorstel dat ter besluitvorming wordt aangeboden aan de raad.

AANLEIDING

De werkgroep 'Samen Besturen', ontstaan vanuit de Quick Scan Lokale Democratie, stelt voor een burgerberaad in Heemstede te organiseren. De werkgroep ziet meerdere lopende onderwerpen die baat zouden hebben bij een burgerberaad. Na zorgvuldige afweging, onder andere op basis van twee gesprekken met een aantal raadsleden, zijn twee onderwerpen overgebleven: energietransitie en afvalinzameling.

Per onderwerp is door de werkgroep de bijbehorende vraagstelling uitgewerkt en zijn kaders opgesteld waarbinnen het burgerberaad haar advies moet opstellen.

De werkgroep stelt voor over één van de twee onderwerpen een burgerberaad te houden.

Wijze van aanbieden aan de raad

In het traject van het verbeteren van onze lokale democratie (QSLD) in Heemstede zijn we aan het experimenteren. Dit betekent dat de wijze van aanbieden aan de raad ook niet de gebruikelijke route is. Aangezien het traject QSLD gestart is in gelijkwaardigheid tussen inwoners, raadsleden, ambtenaren en collegeleden, wordt dit voorstel rechtstreeks vanuit de werkgroep Samen besturen geagendeerd. De werkgroep wil het voorstel ook graag kort introduceren in de commissie.

Het college is 'slechts' formeel het orgaan dat het voorstel doorgeleid. Het college is positief over het houden van een burgerberaad over één van beide onderwerpen.

MOTIVERING

De werkgroep heeft uitgebreid onderzoek gedaan (literatuur, gesprekken met experts, deelname aan bijeenkomsten) en heeft op basis daarvan een aantal criteria opgesteld waar onderwerpen aan getoetst worden. Deze toetsing bepaalt of een burgerberaad een geschikt middel is voor een onderwerp.

Het gaat om de volgende criteria:

- Het onderwerp moet voldoende concreet en afgebakend zijn;
- Het onderwerp moet urgent en actueel zijn;
- Het onderwerp moet uitdagend zijn qua inhoud en behapbaar qua complexiteit;
- Het moet een onderwerp zijn waar de gemeente over gaat/zeggenschap over heeft. Als het een onderwerp betreft waarvan de verantwoordelijkheid voor een belangrijk deel ook is belegd bij derden, dan dient men daar het "ook te zien zitten";
- Als er vanuit de gemeente of derden al een traject loopt over het onderwerp moet het qua planning, opzet en aanpak in te passen zijn en iets toevoegen aan wat men al van plan was.

Als extra criterium is in dit specifieke geval ook meegenomen of een onderwerp interessant genoeg is voor dit proefproject.

Alle onderwerpen zijn getoetst aan deze criteria. Een aantal onderwerpen is op basis van de criteria afgevalen. De overgebleven onderwerpen heeft de werkgroep nader onderzocht en in twee bijeenkomsten besproken met een aantal raadsleden.

De onderwerpen die op alle criteria hoog scoorden en waarvoor een burgerberaad dus waardevol kan zijn, zijn energietransitie en afvalinzameling. In de bijlagen is voor deze onderwerpen de vraagstelling en bijbehorende kaders uitgewerkt.

Motivering Energietransitie

De rol van inwoners bij de energietransitie is groot

De energietransitie is niet iets wat bereikt kan worden met enkel maatregelen die de overheid neemt. Het is een samenspel waar inwoners zelf een grote rol in hebben. Bewustwording over die rol is belangrijk. Daarnaast zijn er ook veel inwoners met kennis en ervaring over dit thema.

Een burgerberaad is bij uitstek een manier om die kennis en ervaring van inwoners te benutten en inwoners zelf meer regie te geven over hoe de energietransitie in Heemstede wordt vormgegeven.

De ideeën die volgen uit het burgerberaad kunnen de energietransitie versnellen

De vraagstelling en bijbehorende kaders richten zich bewust op concrete projecten die een collectieve impact hebben en aanvullend zijn op al bestaande en voorgenomen activiteiten. Daardoor kan het burgerberaad zorgen voor een extra versnelling van de energietransitie in Heemstede die bovendien door de inbreng van inwoners aansluit bij de lokale behoefte.

Voor de uitvoering van de adviezen is budget beschikbaar

Binnen de Bestemmingsreserve Energietransitie is geld gereserveerd voor een 'Challenge'. De werkgroep adviseert het burgerberaad als deze Challenge te beschouwen. Zie verder onder kopje 'Financiën'.

Motivering Afvalinzameling

Het burgerberaad levert denkkraft en een frisse blik

De keus voor een nieuwe manier van afval inzamelen is een ingewikkelde keus die in Heemstede al langere tijd onderwerp van (politieke) discussie is. De denkkraft en frisse blik van een burgerberaad geeft mogelijk nieuwe inzichten en levert een concreet advies op waar Heemstede iets mee kan.

De keus voor de wijze van afvalinzameling is van invloed op alle inwoners

De keus die gemaakt moet worden treft alle inwoners. Een burgerberaad over dit onderwerp biedt inwoners de kans om zelf invloed uit te oefenen op deze keus.

Voor de uitvoering van de adviezen is budget beschikbaar

In de kaders is opgenomen dat de structurele kosten van het nieuwe afvalinzamelbeleid (per huishouden) in beginsel niet hoger mogen zijn dan de huidige kosten.

Voor de incidentele kosten die gepaard gaan met de wijzigingen in het inzamelbeleid is in de begroting een krediet opgenomen van € 1.141.500. Zie verder onder kopje 'Financiën'.

FINANCIËN

De financiering van het burgerberaad kent twee elementen:

- De kosten voor de organisatie van het burgerberaad zelf
- De kosten voor de uitvoering van de adviezen die vanuit het burgerberaad komen

In het collegebesluit 'Een Heemsteeds burgerberaad' worden de kosten voor de organisatie van een burgerberaad geschat op maximaal € 75.000. Vanuit bestaande budgetten in de begroting is ongeveer € 30.000,- beschikbaar (communicatie en proceskosten participatie).

De dekking voor het restant (€45.000) voor de organisatie en de dekking voor de uitvoering van de adviezen van het burgerberaad worden gevonden in bestaande budgetten van de twee mogelijke onderwerpen voor het burgerberaad.

Energietransitie

De Bestemmingsreserve Energietransitie bestaat in totaal uit € 4,4 miljoen. Dit bedrag is verdeeld over verschillende projecten. Voor de Challenge is 25% beschikbaar.

Vanuit dit budget kunnen de kosten voor de uitvoering van de adviezen die volgen uit het burgerberaad gefinancierd worden.

De overige kosten voor de organisatie van het burgerberaad zelf (€ 45.000) kunnen gefinancierd worden uit het budget voor het Energielab.

Afvalinzameling

In het investeringsprogramma 2023 is een krediet "duurzaam afvalbeleid" van € 1.141.500 opgenomen. Dit krediet is nog niet vrijgegeven.

Indien het benodigde extra budget voor de organisatie van het burgerberaad (€ 45.000) wordt betrokken bij dit krediet wordt het krediet verlaagd met € 45.000 ten gunste van het burgerberaad. Omdat de kosten van het krediet gedurende 10 jaar worden afgeschreven leidt dat tot een voordeel op de exploitatie van € 4.500 per jaar gedurende de periode 2024-2033. De kosten van het burgerberaad worden ineens genomen (hier mag niet op worden afgeschreven) en komen in 2023 ten laste van de exploitatie. In 2023 ontstaat dan een eenmalig nadeel van €

45.000 dat gedurende de periode 2024-2033 wordt gecompenseerd door een voordeel op de kapitaallasten van € 4.500.

Indien gekozen wordt voor aanpassing van het krediet wordt dat verwerkt in het raadsvoorstel dat volgt op deze zienswijze (zie: planning/uitvoering).

De uitvoering van de adviezen vanuit het burgerberaad kunnen voor wat betreft incidentele kosten uit het krediet van € 1.141.500 gefinancierd worden. Voor de structurele kosten geldt (zo is opgenomen in de kaders) dat deze in beginsel niet hoger mogen zijn dan de huidige structurele kosten voor het afvalinzamelbeleid.

PLANNING/UITVOERING

De werkgroep verwerkt de zienswijze van de commissie Samenleving in het voorstel en biedt deze vervolgens aan ter vaststelling (A-stuk, raad juni 2023).

De Begeleidingsgroep zorgt daarna voor de verdere uitwerking en uitvoering met als doel om eind 2023 daadwerkelijk met het burgerberaad van start te gaan.

SAMENWERKING EN COMMUNICATIE

Hèt kenmerk van een burgerberaad – en dus ook van de voorbereiding en begeleiding ervan – is dat bewoners een centrale rol vervullen. Dat samen denken en doen is vanaf de oprichting van de werkgroep gebeurd en dat zal ook het verdere proces in de vorm van een begeleidingsgroep zo blijven. Daarnaast zijn - afhankelijk van het gekozen onderwerp en de mogelijke impact- allerlei (lokale) maatschappelijke organisaties betrokken. Maar mogelijk ook bedrijven en ondernemers. Het is aan het burgerberaad dat verder in te vullen.

Belangrijk is dat het burgerberaad zowel in de aanloop met als belangrijke fase het bemensen ervan, maar ook tijdens en na afloop, onder de aandacht wordt gebracht van allen die in Heemstede wonen of werken of anderszins betrokken zijn bij de gemeente en met name bij het onderwerp van het burgerberaad. Vanzelfsprekend wordt daarvoor een communicatieplan opgesteld.

DUURZAAMHEID

Bij beide onderwerpen is het duurzaamheid een belangrijk uitgangspunt. Dit komt terug in de kaders per onderwerp.

BIJLAGEN

- Vraagstelling en kaders Energietransitie
- Vraagstelling en kaders Afvalinzameling